

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

19 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda,

a examinat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat către inculpatul Borșci Stepan împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2019 și sentinței Judecătoriei Ungheni (sediul Central) din 18 ianuarie 2019, în cauza penală în privința lui

Borșci Stepan xxxxxxxx, născut la xxxxxxxx.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 03.01.2018 – 18.01.2019;

Instanța de apel: 21.02.2019 – 23.04.2020;

Instanța de recurs: 22.08.2020 – 19.11.2020.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni (sediul Central) din 18 ianuarie 2019, Borșci Stepan a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2), lit. b) și d) Cod Penal, și în baza Legii i-a fost aplicată pedeapsa sub formă de - 8 (opt) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciare de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activități în domeniul turismului, organizării de a pleca peste hotare a persoanelor și organizării migrațiunii, pe un termen de 5 (cinci) ani.

În temeiul art.85 Cod Penal, la pedeapsa aplicată prin prezenta sentință s-a adăugat parțial partea neexecutată a pedepsei stabilită prin sentința Judecătoriei Ungheni din 11 ianuarie 2013, sub formă de 12 (doisprezece) ani închisoare în penitenciar de tip închis. Definitiv s-a stabilit lui Borșci Stepan, o pedeapsa sub formă de 14 (paisprezece) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activități în domeniul turismului, organizării de a pleca peste hotare a persoanelor și organizării migrațiunii, pe un termen de 5 (cinci) ani.

S-a încasat în mod solidar de la Xxxxxx și Borșci Stepan în beneficiul lui xxxxx, prejudiciul cauzat în mărime de 5000,00 (cinci mii, 00) lei.

Prin aceeași sentință mai este constatată vinovăția lui Ciobanu Victoria în privința căreia recurs ordinar nu a fost declarat.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a reținut că, Borșci Stepan, în perioada lunii mai-septembrie 2004, acționând împreună și de comun acord cu concubina sa Xxxxxx, prin repartizarea rolurilor, în scop de profit, urmărind scopul traficului de persoane în scop de exploatare prin muncă forțată, prin înșelăciune, manifestată în promisiunea de oferire a unui serviciu bine plătit pe teritoriul Federației Ruse și prin abuz de autoritate și poziție de vulnerabilitate, manifestată prin situația precară din punct de vedere a supraviețuirii sociale a victimelor, l-au recrutat pe Xxxxxx, care fiind șomer nu avea surse de existență, de a se deplasa pe teritoriul Federației Ruse.

În continuare, tot în perioada de timp indicată, Borșci Stepan împreună cu Xxxxxx, acționând împreună și de comun acord, aflându-se pe teritoriul raionului Ungheni, întru realizarea intențiilor sale infracționale de traficare în scop de exploatare prin muncă forțată a victimei, obținând prin înșelăciune consimțământul lui xxxxxxxxxx de a se deplasa în Federația Rusă, au întreprins acțiuni în vederea organizării transportării acestuia în țara de destinație.

Ca rezultat, Borșci Stepan, care acționa împreună și de comun acord cu Xxxxxx, întru realizarea intențiilor sale infracționale de transportare a lui xxxxxxxxxx în Federația Rusă în scop de exploatare prin muncă forțată, au asigurat transportarea victimelor peste frontiera de stat a R. Moldova, Ucraina, cu destinația Federația Rusă.

Ajungând în țara de destinație, Borșci Stepan împreună cu Xxxxxx, întru realizarea scopului său infracțional, i-au adăpostit pe xxxxxxxxxx, iar în continuare, aplicând violența fizică și psihică asupra victimei, profitând de starea de vulnerabilitate a acestuia, manifestată prin aflarea într-o țară străină fără acte de identitate care li-au fost sechestrare și surse necesare pentru existență, i-au exploatat forțat în condiții similare sclaviei, la diferite munci agricole, timp de circa un an de zile în Federația Rusă, xxxxxxxx, la cules mere și în xxxxxxxxxx la strâns cartofi, fără a le achita pentru munca prestată.

Prima instanță a stabilit că, prin acțiunile sale intenționate Borșci Stepan a săvârșit cu bună știință infracțiunea prevăzută de art. 165 alin. (2)

lit. b) și d) Cod penal (în vigoare din 12.06.2003) - trafic de ființe umane, adică recrutare, transportare și adăpostirea unei persoane, în scop de exploatare prin muncă forțată, săvârșită prin înșelăciune, amenințare cu aplicarea violenței fizice și psihice nepericuloase pentru viața și sănătatea persoanei, abuz de poziție de vulnerabilitate și abuz de putere, comisă asupra mai multor persoane de către două persoane.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Arabadji Maria în numele inculpatului Borșci Stepan prin care a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care Borșci Stepan să fie achitat pe art. 165 alin.(2), lit. d) Cod penal.

3.1 *În motivarea apelului, avocatul Arabadji Maria în numele inculpatului Borșci Stepan a indicat că:*

- sentința de condamnare este bazată doar pe declarațiile părților vătămate, care sunt persoane cointeresate și care s-au adresat organelor de resort cu mulți ani mai târziu de perioada când chipurile a fost comisă infracțiunea de către Borșci Stepan;

- toate părțile vătămate s-au dus benevol la lucru și puteau să se refuze de a pleca, deoarece toți cunosc faptul, că se întâmplă când persoanele plecate să lucreze peste hotarele țării uneori nu primesc plata pentru munca îndeplinită, astfel considerând că în baza acestor declarații, vina inculpatului în comiterea crimei imputate nu a fost pe deplin dovedită;

- consideră, că atât în timpul urmăririi penale cât și la examinarea în fond nu au fost acumulate suficiente probe directe, utile și veridice, care în ansamblul lor să coroboreze între ele și să confirme integral vinovăția lui Borșci Stepan în săvârșirea infracțiunii de trafic de ființe umane, motiv din care acesta urmează a fi achitat pe art. 165 alin.(2) lit. d) Cod penal.

- la pronunțarea sentinței de condamnare în privința lui Borșci Stepan, prima instanță a admis și erori de drept, fiind eronată aplicarea prevederilor art.85 Cod penal în loc de prevederile art.84 alin.(4) Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2019 a fost respins ca nefondat apelul declarat de către avocatul Arabadji Maria în numele inculpatului Borșci Stepan, și menținută fără modificări sentința.

4.1 *Instanța de apel a statuat că:* că, deși inculpatul Borșci Stepan nu a recunoscut vina în comiterea acțiunilor descrise în actul de învinuire, vinovăția acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Codul penal - trafic de ființe umane, adică recrutare, transportare și adăpostirea unei persoane, în scop de exploatare prin muncă forțată,

săvârșită prin înșelăciune, amenințare cu aplicarea violenței fizice și psihice nepericuloase pentru viața și sănătatea persoanei, abuz de poziție de vulnerabilitate și abuz de putere, comisă asupra mai multor persoane de către două persoane, sa dovedit integral și prin cumulul de probe, care sunt pertinente, concludente, utile și veridice și coroborează între ele.

Instanța de apel a constatat cu certitudine, că Borșci Stepan a comis infracțiunea imputată lor și că acțiunile inculpaților au fost corect calificate de către instanța de fond în baza art. 165 alin. (2) lit. b), d) Codul penal or, la materialele cauzei sunt anexate suficiente probe ce indică cu certitudine vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunii imputate.

În contextul respingerii alegațiilor avocatului în numele inculpatului Borșci Stepan care a invocat în esență, că sentința de condamnare a acestuia nu poate fi bazată doar pe declarațiile părților vătămate, or vinovăția inculpatului nu a fost pe deplin dovedită, instanța de apel a remarcat, că circumstanțele expuse de către inculpatul Borșci Stepan diferă esențial de declarațiile părților vătămate xxxxxxxx (inclusiv în calitate de succesor al părții vătămate xxxxx), a succesorului părții vătămate xxxxxxxx, depoziii care sunt în corelație cu declarațiile martorilor xxxxxxxx, care au fost preîntâmpinați de răspundere penală, declarațiile cărora instanța nu le supune cărora dubii, or atât partea vătămată, cât și martorii au indicat direct asupra persoanelor inculpaților.

Instanța de apel nu a reținut ca plauzibile nici criticile părții apărării, în numele inculpatului Borșci Stepan, asupra faptului că părțile vătămate ar fi plecat la muncă în Federația Rusă benevol, or prima instanță corect a remarcat în speță, că deși aparent părțile vătămate benevol au acceptat de a pleca peste hotare la lucru în Federația Rusă, inclusiv erau de acord să presteze și servicii propuse, această stare era determinată în primul rând de poziția de vulnerabilitate în care se aflau xxxxxxxx, anume de această stare s-au folosit Xxxxxx și Borșci Stepan prin repartizarea rolurilor, în scop de profit, urmărind scopul traficului de persoane în scop de exploatare prin muncă forțată, prin înșelăciune, manifestată în promisiunea de oferire a unui serviciu bine plătit pe teritoriul Federației Ruse și prin abuz de autoritate și poziție de vulnerabilitate, manifestată prin situația precară din punct de vedere a supraviețuirii sociale a victimelor, au recrutat victimele, care fiind șomeri nu avea surse de existență, de a se deplasa pe teritoriul Federației Ruse, au întreprins acțiuni în vederea organizării transportării acestuia în țara de destinație, au asigurat transportarea victimelor peste frontiera de stat a Republicii Moldova, Ucraina, cu destinația Federația Rusă, i-au adăpostit.

Instanța de apel a considerat întemeiată concluzia primei instanțe precum, că făptuitorii Xxxxxx și Borșci Stepan au abuzat de poziția de vulnerabilitate a victimelor și preia în acest sens argumentarea instanței de fond și anume că inculpații cunoșteau despre vulnerabilitatea victimelor și se foloseau de aceasta pentru a-și ușura săvârșirea infracțiunii, or victimele benevol acceptau să meargă la muncă, deoarece erau încredute că vor avea de muncă și vor fi remunerate, așa cum le-au comunicat inculpații Xxxxxx și Borșci Stepan, astfel se vor respinge alegațiile apelantului ca neîntemeiate în acest sens.

Instanța de apel a constatat cu certitudine, că Borșci Stepan a comis infracțiunea prevăzută art. 165 alin.(2) lit. b), d) Cod penal or, la materialele cauzei sunt anexate suficiente probe pertinente, concludente și utile, care coroborând între ele răstoarnă prezumția de nevinovăție a inculpatului.

Instanța de apel fiind cert convinsă de corectitudinea primei instanțe la stabilirea categoriei și măsurii de pedeapsă aplicată în privința lui Borșci Stepan, fiind luate în considerație caracterul și gradul de pericol social al crimei comise, personalitatea inculpaților, circumstanțele agravante și cele atenuante răspunderii prevăzute de art.art.76, 77 Cod penal, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Instanța de apel a menționat că prima instanță a luat în considerare caracterul și gradul de pericol social al crimei comise, personalitatea inculpaților, circumstanțele agravante și cele atenuante răspunderii prevăzute de legislația penală, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovaților, concluzionând întemeiat asupra faptului, că sentința de condamnare, în prezenta cauză penală, va avea un efect preventiv serios atât pentru inculpați, cât și pentru alte persoane predispuse la comiterea unor astfel de infracțiuni și va constitui o garanție și o asigurare că drepturile și libertățile consfințite m Constituția RM și alte legi ale RM sunt apărute, iar violarea lor este contracarată și pedepsită.

Instanța de apel fiind de acord și cu concluzia primei instanțe în latura civilă, și anume că la înaintarea acțiunii civile, succesorul părții vătămate xxxxxx, nu au fost respectate prevederile art.art.219-221 Cod de Procedură Penală, și în partea încasării în mod solidar de la Xxxxxx și Borșci Stepan în beneficiul părții vătămate xxxxx a sumei de 5000 (cinci mii) lei cu titlu de prejudiciu material, concluzie pe care a însușit-o integral.

5. *Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar la 22 iulie 2020 de inculpatul Borșci Stepan prin care neinvocând incidența dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală a solicitat casarea parțială a deciziei în partea*

aplicării pedepsei cu menținerea în această parte a sentinței.

5.1 În susținerea recursului inculpatul a invocat că:

- în acțiunile sale nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2) lit. b), d) Cod penal, care a influențat soluția instanței;

- consideră că decizia instanței de apel este absolut ilegală și neîntemeiată, fiind bazată pe aprecierea eronată a probelor;

- consideră că decizia este pasibilă a fi anulată deoarece o persoană nu poate fi condamnată de două ori pe aceeași cauză.

6. Referință asupra recursului declarat, nu a fost depusă.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Însă, conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Potrivit art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

În corespundere cu art. 418 alin. (1), 338 alin. (2)-(4), 340 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile, copia de pe hotărârea motivată.

Sub acest aspect se atestă că, potrivit materialelor dosarului, dispozitivul deciziei adoptate de către instanța de apel a fost pronunțat la data 23 aprilie 2019, în prezența procurorului, inculpatului și avocatului acestuia, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel și dispozitivul deciziei adoptate (f.d. 237, vol. II), din care rezultă că aceștia au fost înștiințați despre ziua și ora pronunțării deciziei integrale și anume pentru data de 23 mai 2019, ora 14:00. Tot din procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 23 mai 2019 (f.d.238, vol. II) se constată că, la data stabilită, în prezența procurorului și inculpatului.

Tot din materialele dosarului se constată că copia deciziei motivate, a fost înmănată inculpatului, fapt confirmat prin recipisă (f.d.246, vol. II).

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la 23 aprilie 2019, ședință despre care inculpatul Borșci Stepan a cunoscut, fiindu-i cunoscută și soluția pe caz.

La data de 22 iulie 2020 inculpatul Borșci Stepan a depus recurs ordinar.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 iulie 2020, a fost restituită cererea de recurs ordinar, depusă de către inculpatul Borșci Stepan pentru înlăturarea neajunsurilor constatate și depunerea unei noi cereri de recurs în termen de 30 zile.

La data de 07 august 2020, inculpatul Borșci Stepan a depus din nou cerere de recurs ordinar în termenul stabilit prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 iulie 2020.

Așadar, instanța de recurs ordinar menționează că, inculpatul a declarat recurs ordinar împotriva hotărârii judecătorești adoptate la caz, la data de 22 iulie 2020, fapt confirmat prin data înregistrării la Curtea Supremă de Justiție, adică peste termenul prevăzut de lege, termenul scadent fiind data de 24 iunie 2019.

Așadar, în cauza deferită judecării Colegiul penal specifică faptul că pentru inculpat termenul de atac prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală, se calculează începând cu data de 24 mai 2019, adică a doua zi după pronunțarea deciziei, ținând cont de dispozițiile art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală și expiră la sfârșitul zilei de 24 iunie 2019.

Prin urmare, recursul inculpatului Borșci Stepan declarat la 22 iulie 2020, nu se încadrează în termenul limită prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

La acest capitol este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală, nu prevede repunerea în termen a recursului ordinar, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate.

Totodată, a acest capitol este de menționat că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este

absolut și are un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza Ponomariov vs Ucraina (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De asemenea, Colegiul penal reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza Bodiu vs. Republica Moldova din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO.

Prin urmare, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este declarat peste termen.

Astfel, odată ce recursul ordinar al inculpatului Borșci Stepan este declarat peste termen, urmează a fi dispusă inadmisibilitatea acestuia.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpatul Borșci Stepan împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2019, în cauza penală în privința lui *Borșci Stepan xxxxxl*, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 30 decembrie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda